

Aves Visum

natuur- en vogelwacht 'Rotta'
nummer 125 september 2013

Natuur- en Vogelwacht 'Rotta'

Hoeksekade 164
2661 JL Bergschenhoek
e-mail: info@rotta-natuur
website: <http://www.rotta-natuur.nl>
Triodos Bank 25.44.05.223

Opgericht 9 februari 1982.
Aangewezen door de Belastingdienst als algemeen nut beogende instelling, ANBI.
Ingeschreven bij de KvK Haaglanden nr. 40464998.

Lidmaatschap:
minimaal € 12,50 per jaar voor volwassenen.
minimaal € 6,25 per jaar voor jeugd tot 18 jaar.
Donateurs: minimaal € 12,50 per jaar.

Verenigingsgebouw
Natuurcentrum Trefpunt Rotta
Hoeksekade 164
2661 JL Bergschenhoek

Openingstijden:

donderdag: 10:00 u.-16:00 u.
zaterdag: 12:00 u.-16:00 u.

Trefpunt Beheer: trefpuntrotta@gmail.com
Ad Somers 06-39 32 11 13

Bestuur

Voorzitter rienvandervorm@hetnet.nl
Rien van der Vorm 06 - 278 900 77
regiocontacten 079 - 593 12 62
Vice-voorzitter jaapvanlien@gmail.com
Jaap van Lien 010- 511 37 33
regioplannen
Secretaris ariavanballegoie@gmail.com
Aria van Ballegoie 010-455 22 61
vrijwilligers Trefpunt
Penningmeester jannoppers@gmail.com
Jan Noppers 010-418 47 76
communicatie
Leden
Betsy van Meijgaarden aadbets@xs4all.nl
kinderactiviteiten, promotie 010-529 85 80
Jesse Keyzer jessekeyzer@gmail.com
Jong Rotta, Rotta Onderzoek 06-385 953 04
Cor Noorman corilona1@gmail.com
Paddenstoelen 06-81 00 09 26

Ledenadministratie

Cor van de Lustgraaf puravid@kpnplanet.nl

Website

Chris van Rijswijk cdvrijswijk@gmail.com

Colofon

Verenigingsblad van Natuur- en Vogelwacht 'Rotta'
Nummer 125, september 2013, jaargang 33
Oplage 725 exemplaren.
Verschijnt in maart, juni, september en december in de tweede week van de maand.

Redactie:

Machiel Brinkhorst, Aad Deurloo, Jan Mudde en Hans Soeterbroek
Redactieadres: avesvisumredactie@gmail.com

Druk: Editoo BV, Arnhem

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen en te weigeren, zo mogelijk in overleg met de auteurs.

Overname van artikelen uitsluitend toegestaan met bronvermelding.

Copyright van foto's blijft bij de fotograaf.

Inleveren van kopij voor de volgende Aves Visum voor 10 november 2013, Aves Visum verschijnt dan in de tweede week van december 2013.

Inhoud

Van het bestuur	3
Van de redactie	3
Smoeleboek	5
Natuurbelevingen op de camping	6
Blauwe Kiekendief, de heen-en-weer-Kiek	7
Waterdieren in de sloot	8
Laat zien dat je Rottalid bent	9
Vers bloed gezocht	9
Scholekster en Visdief als broedvogels op het dak	10
Excursie Lage Bergse Bos	11
Nachtvlinders; natuur voor nachtbrakers	12
Prijsvraag Mystery Bird	14
Help imker Johan de pot op	14
Een kleurrijke parel van het herfstbos	15
Zonder bijen geen mensen	16
Help een hittegolf	18
Ruimtelijke ontwikkelingen Noordrand	20
Activiteitenkalender	22
Mystery bird	24

Bij de voorplaat

Grote foto:

Mannetje Blauwe Kiekendief © Saxifraga-Piet Munsterman. Zie artikel op pagina 7.

Kleine foto's van links naar rechts:

Rietmaaien in het Koornmolengat met Rotta Natuurwerk © Klaas Verschoor; Peper-en-zoutvlinder © Jan Mudde; Gewone aardhommel op Paarse zonnehoed © Jan Mudde.

Van het bestuur

Jaap van Lien

Als je, zoals ik, de ontwikkeling van onze vereniging de laatste jaren van nabij hebt gevolgd en er ook zelf intensief bij betrokken bent geweest is dit een mooie gelegenheid om eens achterom te kijken en wat te evalueren. Hoe stonden we ervoor en hoe staan we ervoor? Ik zou dan vooral aandacht willen vragen voor de publieke positie van Rotta als de enige grote en ook erkende organisatie in Lansingerland die zich voluit inzet voor natuurbescherming en natuurontwikkeling. Een positie die vooral betekenis krijgt als er erkenning komt van de betrokken partijen. Bij erkenning denk ik vanuit mijn achtergrond in de eerste plaats aan de overheid. Erkenning bereik je daar niet vanzelf. Je moet heel veel leren. Bij het beoordelen van plannen moet je leren inschatten: wat is voor ons cruciaal, wat is belangrijk maar niet per se noodzakelijk, wat kun je desnoods laten vallen.... Je hebt ook heel veel geduld nodig. Komend uit het bedrijfsleven moet je leren omgaan met de ambtelijke en bestuurlijke manier van werken in dit land. Dat vraagt enige aanpassing! Maar alles went met als resultaat dat wederzijds de waardering groeide. Erkenning kwam er formeel toen we een paar jaar geleden door de gemeente Lansingerland werden opgenomen in de lijst van instanties die volgens art. 9 B.R.O (Besluit Ruimtelijke Ordening) geraadpleegd moeten worden bij de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen. Ons streven om vanaf het allereerste begin betrokken te zijn bij de totstandkoming van nieuwe plannen kreeg op die manier vorm. Voordat plannen in beton gegoten zijn kan er namelijk nog veel geregeld worden. Als je er maar op tijd bij bent! Tegenwoordig worden wij op voorhand door de gemeente en ook het recreatieschap geraadpleegd over allerlei zaken die zij tegenkomen b.v. in de omgang met de Flora- en faunawet of ook met de Kaderrichtlijn Water. Onze werkgroepen leveren in toenemende mate de benodigde kennis. Rotta Onderzoek vooral door inventarisaties en Rotta Natuurwerk door de praktijk van het landschapsonderhoud in kwetsbare gebieden. Naast erkenning door de overheid is het vanzelfsprekend belangrijk dat de vereniging ook een duidelijke plek heeft in de samenleving. Ook daar is de rol van onze vereniging veel duidelijker geworden en hebben we erkenning gevonden. De komst van ons Natuurcentrum Trefpunt Rotta heeft er in hoge mate aan bijgedragen, maar zeker ook de activiteiten van onze jeugdafdeling. De impact van het jeugdwerk is enorm! In de pers wordt er regelmatig aandacht aan geschonken. Dat ons ledental in een paar jaar tijd is verdubbeld heeft er alles mee te maken. Hetzelfde geldt voor de cursussen die we geven. Met name de vogelcursus trekt elk jaar veel mensen! Voor al die activiteiten zijn capabele mensen nodig en dat is misschien wel het meest bijzondere aan onze vereniging: die mensen zijn er ook en ze zijn er in allerlei leeftijdscategorieën! Zeker dat laatste is een rustgevende gedachte voor een bestuurslid op leeftijd!

Van de redactie

Jan Mudde

Ook voor mij, als bijna scheidend redactielid, van Aves is het een mooi moment om eens even stil te staan en te evalueren. Wat is er de afgelopen jaren allemaal gebeurd en welke invloed heeft dat op de vereniging, de redactie, Aves Visum en mezelf gehad?

Bijna twee jaar geleden werd ik vanuit het niets plots gebombardeerd tot nieuw lid van de redactie van dit blad. Dat had alles te maken met de keuze van het bestuur om het verenigingsblad voortaan op een nieuwe manier te laten vervaardigen en verspreiden. Het bleek dat het geen sinecure was om de nieuwe programmatuur waar Aves mee gemaakt moest worden in de vingers te krijgen. Niet gehinderd door enige kennis van zaken ben ik aan de slag gegaan met die eerste Aves Visum en met veel zwoegen en ploeteren lukte het om deze op tijd klaar te hebben.

Gelukkig werd het in de loop der tijd eenvoudiger om met de software overweg te kunnen en haakten ook mijn mede-redacteuren aan. Hierdoor kwam er meer ruimte om over het eigenlijke redactiewerk van het blad na te denken. Met zijn drieën hebben we de nieuwe koers uitgezet. Hoewel we altijd zullen blijven streven naar verbetering van het blad denken we nu toch een aardige mix te hebben gevonden waarbij velen zich thuis voelen in Aves Visum

Een duidelijke plaats voor een aantal vaste activiteiten binnen de vereniging, veel aandacht voor de jeugd, meer achtergronden bij de verschillende soortgroepen en duidelijk aandacht voor het zo belangrijke onderzoek dat door verschillende verenigingsleden wordt uitgevoerd. Zowel aandacht voor gevestigde waarden binnen de club als aandacht voor de nieuwe activiteiten en werkgroepen. Dat we o de goede weg zijn bewijzen de loftuitingen die ons telkens bereiken na het verschijnen van weer een nieuw nummer.

Voor de vereniging heeft de nieuwe koers van Aves zeker een positieve invloed gehad. Het huidige blad is fraai uitgevoerd en spreekt velen aan. Het is een mooi promotieartikel geworden. Voor de redactie betekent het dat we steeds meer te voren bedenken welke artikelen we op welke momenten in het blad willen plaatsen. Voor mezelf kan ik terugkijken op een periode waarin ik veel geleerd heb over communicatie en wat het betekent om de redactie van een verenigingsblad te voeren. Een boeiende tijd die ik niet had willen missen

Met een gerust hart neem ik na het decemnummer afscheid. Het is tijd om verder te gaan, zowel voor mijzelf als voor Aves Visum. Ik voorzie een kleurige toekomst.

Weet jij al welke verzekering je af wilt sluiten?

Dan heb je genoeg aan een website waar dat snel kan. **www.oorddirect.nl** is zo'n site. Je vindt daar verschillende verzekeringen tegen hele scherpe prijzen.

Adfiz
Adviseurs in Financiële Zekerheid

...of twijfel je nog?

Ook als je het nog niet weet, kun je bij ons terecht. We adviseren je graag over het afsluiten van de verzekering die bij jou past. Ook andere vragen over je financiën kun je trouwens aan ons stellen. hypotheek, pensioenen... wij zijn ervoor. Bel ons gewoon op om een afspraak te maken. We zitten vlakbij je in de buurt.

Oord Assurantiën. Helemaal van nu. Helemaal voor u.

Noorderparklaan 20, Postbus 8, 2660 AA Bergschenhoek T (010) 440 07 88, www.oordbv.nl

Kinderwerkgroep

info en aanmelden bij
Gert Jansen

Jong Rotta

info en aanmelden bij
Jesse Keyzer

Rotta Natuurwerk

info en aanmelden bij
Rien van der Vorm

Rotta Onderzoek

info bij
Jan Mudde

Trefpuntbeheer

info bij
Ad Somers

Rotta Promotie

info en aanmelden bij
Betsy van Meijgaarden

Rotta Communicatie

info bij
Jan Noppers

Rotta Educatie

info bij
Aad Deurloo

Regioplannen

info bij
Jaap van Lien

activiteiten voor 4 t/m 12 jaar

jansen.gert@gmail.com
010-511 57 20

activiteiten vanaf 13 jaar

jessekeyzer@gmail.com
06-385 953 04

werken in de natuur

rienvandervorm@hetnet.nl
06-278 900 77

tellingen flora en fauna

jan.mudde@gmail.com
06-110 182 25

trefpuntrotta@gmail.com

06-39 32 11 13

promotie en PR-activiteiten

aadbets@xs4all.nl
010-529 85 80

jannoppers@gmail.com

010-418 47 76

a.j.deurloo@gmail.com

06-410 435 62

jaapvanlien@gmail.com

010-511 37 33

Nieuwe leden

mw. M. Weijs, Rotterdam

dhr. Erik Buitendijk, Rotterdam

mw. Jolande Vente, Nieuwekerk a/d IJssel

hr. Jan de Jong, Nieuwekerk a/d IJssel

mw. Julia Nibbering van Wingerde, 2631 HW Nootdorp

dhr. S. de Jong, Berkel en Rodenrijs

mw. Dineke Schrijver, Nieuwekerk a/d IJssel

Van harte welkom bij de vereniging, en kom snel eens langs bij onze activiteiten of gewoon zomaar op donderdag of zaterdagmiddag bij het Natuurcentrum Trefpunt Rotta!

Smoelenboek

© Jan Mudde

Jaap van Lien

In 2002 maakte een oud-collega, Jan Ochtman, mij attent op het bestaan van Rotta omdat hij wist dat de natuur altijd al mijn warme belangstelling had. Mijn eerste kennismaking met de vereniging was een excursie in de Bleiswijkse Zoom. De sfeer in de club sprak mij aan en al snel ben ik actief geworden in de vereniging.

Dat bij de inrichting van de omgeving rekening gehouden wordt met de natuur vindt ik belangrijk. Daarom ben ik me daar voor de vereniging mee bezig gaan houden. Het eerste en, naar later zou blijken, langst lopende project waar ik bij betrokken raakte was de aanleg van de Zorrolijn in Lansingerland. Door zorgvuldig overleg te voeren met alle betrokken partijen hebben we als Rotta er aan bijgedragen dat er een bundeling met de HSL-spoorlijn ontstond en dat vrijwel alle bomen op de Landscheiding behouden zijn. Hierdoor is een zeer belangrijke regionale verplaatsingsroute van vleermuizen veilig gesteld. Op dit moment spelen de dossiers rondom het beheer van de Groenzoom en de aanleg van de verbinding A13- A16 een prominente rol. Een ander aspect van Rotta dat mijn belangstelling heeft is de publiciteit. Ik vindt het een mooie uitdaging om telkens weer, zowel in de pers als in de lokale en regionale politiek, voor het voetlicht te mogen brengen wat onze vereniging voor de samenleving betekent door haar inspanningen op het gebied van natuureducatie, natuurbeleid en natuurbeheer. Dat we daarin succesvol zijn bleek vrij recent maar weer toen er door een raadslid in een raadsvergadering nadrukkelijk gememoreerd werd dat Natuur- en Vogelwacht 'Rotta' veel doet voor de Lansingerlandse samenleving en dat we dat doen zonder één cent subsidie.

Ons eigen clubgebouw is een belangrijke hoeksteen voor ons mooie en nuttige werk. Ik hoop nog een flink aantal jaren mijn steentje te mogen bijdragen aan de vereniging in het natuurwerk, het bestuur en de perscontacten.

© Jan Mudde

Cor van de Lustgraaf

Via de cursus vogelherkenning ben ik in 2003 de vereniging binnengekomen. Tijdens de cursus hoorde ik van het werken in de natuur en daar ben ik in eerste instantie actief in geworden. Ik heb er onder andere geleerd hoe je een boom tot knotboom maakt en ook hoe je met de handzeis om gaat. De sfeer bij Rotta Natuurwerk is altijd heel gemoeidelijk en weer of geen weer, we gaan er samen op uit. Omdat ik een fulltime baan heb beperkt mijn inzet voor het natuurwerk zich tot de maandelijkse werkdag op zaterdag. De mooiste dag was de zaterdag waarop het 14 graden vroom en alles zwaar berijpt was. Het was een schitterend gezicht. Op zo 'n dag ontdek je dan ook weer dat bij erg koud weer het handiger is om goede werkschoenen te dragen. In mijn laarzen had ik al snel last van erg koude voeten. Gelukkig hebben we die dag allemaal overleefd dankzij de antivries (whisky) van de Rotary.

Naast het natuurwerk houdt ik me bezig met de financiële administratie van ons clubgebouw, het Trefpunt. De meeste leden van de vereniging zullen mij kennen van de andere taak die ik op me genomen heb, de ledenadministratie. Vanaf de opening van het Trefpunt zijn we explosief gegroeid. Deze groei blijft zich onverminderd voortzetten en inmiddels zijn we met meer dan 670 leden. Wat mij als leden administrateur opvalt is dat we zeer trouwe leden hebben die keurig op tijd hun contributie betalen. Velen maken zelfs een ruimer bedrag over dan strikt is voorgeschreven. Daaruit blijkt maar weer eens dat ons werk door de leden hoog gewaardeerd wordt.

Het mooie van onze vereniging is dat ieder die iets wil doen voor de club daadwerkelijk zijn steentje kan bijdragen. Er is een heel gevarieerd aanbod van werkzaamheden dus elke vrijwilliger kan zijn beste capaciteiten ontplooiën. Mocht je jouw eigen talent voor de club willen inzetten dan is daar altijd ruimte voor.

Natuurbelevingen op de camping.

Ben Huber

We zitten al een aantal maanden op de camping en staan met de caravan aan het eind van het terrein. Naast ons staat een rij bomen met struiken. Daarachter ligt een sloot en een jachthaven voor pleziervaartuigen.

Als ik dit verhaal schrijf is het begin augustus en half tien in de avond. Ik hang in een luie ligstoel voor de caravan en wacht rustig af wat er komen gaat. In de verte blaft een onrustige hond. Vlak bij me laat een Zanglijster heel kort nog een aantal prachtige melodietjes horen. Ik kan hem niet zien. Het is daar al te schemerig voor. Wat kunnen die lijsters toch mooi en zuiver zingen. Een paar dagen geleden vond ik nog een deel van een slakkenhuis op de stoeptegels bij ons kraantje. Het huis was kapot en leeg. Waarschijnlijk het werk van een Zanglijster. Ze nemen het slakkenhuis in hun bek, slaan het kapot op een steen en eten dan vervolgens de slak op.

Plotseling komt iets met lange oren en lange achterpoten uit de bosjes huppelen. Het is een mooie slanke Haas die me gedurende een paar minuten van opzij blijft bekijken. Blijkbaar voelt hij zich veilig, want hij komt ook nog een klein stukje dichterbij. Dan gaat hij rechtop zitten met zijn voorpoten los van de grond. Hij spitst zijn oren en is met zijn neusje onrustig aan het snuffelen. Typisch het gedrag van een Haas. Als mijn stoel kraakt, omdat ik een klein beetje beweeg, gaat hij er als een Haas vandoor. Ik kijk hem na en zie hem in de verte de hoek om verdwijnen. Enkele minuten later komt hij vrolijk terug gehuppeld en verdwijnt in de struiken. Ik ga maar niet kijken en gun hem zijn rust. Waarschijnlijk zit hij in de bosjes stiekem te wachten tot ik wegga. Een Haas kan wel 65 kilometers per uur lopen. Het mannetje van de Haas heet rammelaar en het vrouwtje moeder.

Witte klaver © Ben Huber

In het gras voor de caravan staan heel veel Witte klavertjes. Witte klaver ruikt lekker. Rode klaver ruikt nergens naar. Witte klavertjes verspreiden zich naar alle kanten van een veld. Bij dit soort klavertjes gaan de uitgebloeide bloempjes omlaag hangen. De insecten zijn bij die bloempjes dan al langs geweest. Ze zijn vaak ook al bruin. Dit plantje laat zien dat hij goed voer voor koeien is. De witte vlekken die op de blaadjes staan hebben de vorm van de letter V. Die

Klaverblad © Ben Huber

drie V's zijn de afkorting van *Voer Voor Vee*. Bij het klavertje vier is het de afkorting van *Voer Voor Veel Vee*. Op die Witte klavertjes heb ik de afgelopen dagen ongelofelijk veel Steenhommels gezien. Ze vlogen af en aan en van bloem naar bloem. Gezien het jaargetijde moeten het de werksters zijn geweest. De koninginnen van de Steenhommel overwinteren vaak onder stenen, vandaar hun naam.

Steenhommel © Arie Koster

Schuin tegenover onze caravan staat een appelboom vol appeltjes. Je ziet ze elke dag wat groter worden en meer kleur krijgen. Ze zijn nog te klein en te zuur om op te eten. Nog een paar weekjes wachten en dan kunnen we er heerlijke appelmoes van maken. De natuur zorgt maar goed voor ons. Dat zou andersom af en toe best wel wat beter kunnen.

Vanaf juli konden de mensen genieten van warm en droog weer in Nederland. Ook andere levende wezens hebben volop van deze mooie zomer genoten. Vooral de vele vlinders.

De boeren waren wat minder blij met deze droge zomer. De aardappels in de akkers hier groeiden daardoor niet hard genoeg om ze al uit de grond te halen.

Als dit verhaal in *Aves Visum* verschijnt, zitten jullie al bijna weer een maand op school. Ik hoop dat jullie, in de vakantie, ook met volle teugen van de natuur hebben genoten.

Appeltjes © Ben Huber

Als echte Ranger heb je bij Rotta natuurlijk al veel ontdekt en geleerd over de natuur. Net zoals jullie blijf ook ik me elke keer weer opnieuw verwonderen als ik iets nieuws beleef in de natuur. Er valt zoveel te beleven, er komt geen eind aan en dat willen we allemaal heel lang zo houden. Wees daarom zuinig op de natuur. Af en toe een klein beetje helpen mag best.

Heb je een nestkastje voor vogels in je tuin, zorg dan dat dit eind oktober van binnen weer schoon is. Bij onguur weer in de herfst of de winter kunnen de vogeltjes er dan in schuilen. Het nestkastje kan met behulp van een plamuurmes en borsteltje worden schoon gemaakt. Als je daarvoor op de ladder moet is dat wel gevaarlijk werk. Laat het dan liever door je ouders doen, of vraag of ze willen helpen. Zorg er in ieder geval ook voor dat er iemand bij is die de ladder stevig vast houdt en zo nodig een handje kan helpen. Dat is een stuk veiliger.

Als het nestkastje bezet is geweest vind je er dikwijls een prachtig gemaakt nestje in. Haal dit er wel uit, want het geeft aan dat het kastje niet meer in gebruik is bij andere vogels. Bekijk het nestje eens op je gemak. Het is een prachtig bouwwerk om te zien, waar het vogeltje heel veel werk aan heeft gehad.

We zien jullie graag weer bij één van onze kinderactiviteiten.

Blauwe Kiekendief, de heen-en-weer-Kiek

Jan Mudde

Nu de herfst weer op het punt van beginnen staat, kunnen we in onze omgeving met een beetje geluk weer genieten van één van de sierlijkste leden van de kiekendievenfamilie. Waar de Bruine Kiekendief nogal eens over kan komen als vrij plomp, is de aanblik van een Blauwe Kiek altijd van een ranke sierlijkheid. Rustig glijdend en wiekelend boven de kale akkers op zoek naar prooi is het in de herfst en winter één van mijn favoriete roofvogels.

Herkennen

Een roofvogel met een dergelijke naam is door zijn kleur makkelijk te herkennen. Niets is echter minder waar! De meeste Blauwe Kieken zijn in het geheel niet blauw maar bruinig van kleur. Het gaat dan om de vrouwtjes en de jonge mannetjes. Tegen een achtergrond van een stoppel- of geoogst aardappel- of bietenveld vallen deze vogels vaak niet erg op. De verschijning van het grijsblauw gekleurde volwassen mannetje is echter wel heel opvallend. In alle kleden is de soort in ieder geval herkenbaar aan de typische lage "kiekenvlucht"; met de vleugels omhoog gehouden in V-vorm glijden ze over het landschap, daarbij frequent kerend en draaiend als er op de grond iets eetbaars bespeurd wordt. Het zijn slanke vogels met opvallend smalle en lange vleugels. Zowel de jonge vogels als de vrouwtjes hebben bruine bovendelen, opvallend daarbij is de witte stuit. Iets dat Bruine Kiekendieven zeker niet hebben. Je kunt een bruine Blauwe Kiek relatief eenvoudig van een Grauwe Kiekendief onderscheiden door de kortere hand waarbij vijf vingers (handpennen) zichtbaar zijn. Bij een Grauwe Kiek zijn dat er slechts vier. De zwaar gestreepte borst is een ander goed kenmerk. Bij de Grauwe is die ongestreept roodbruin. De blauwgrijze man is relatief eenvoudig te herkennen aan zijn kleur en de grote zwarte vleugelpunt, die vrijwel alle handpennen beslaat. Een mannetje Grauwe Kiek heeft minder uitgebreide zwarte vleugelpunten en daarbij nog een extra zwarte streep over de armpennen lopen.

Voorkomen en gedrag

Het gedrag van de vogels in onze omgeving is hierboven al beschreven. Broeden doen Blauwe Kiekendieven in Nederland uitsluitend op de Waddeneilanden maar hun aantal neemt jaarlijks af en de soort staat op de nominatie om als broedvogel in ons land uit te sterven. De soort komt bij ons vooral in het najaar en het voorjaar voor. Dan zijn ze op de trek naar hun respectievelijke overwinterings- en broedgebieden. Uit de nog uitgestrekte polders in het noorden, oosten en westen van ons werkgebied worden ook gedurende de winter wel enkele exemplaren gemeld.

Voedsel

Dit bestaat in Nederland vrijwel geheel uit Veldmuizen aangevuld met een enkele Woelmuis. Uitsluitend in de broedtijd komt ook een enkele jonge vogel op het menu te staan.

Toekomst

Het gaat zeker niet goed met de Blauwe Kiekendief. Door de intensivering van de landbouw (ja, ook bij deze soort een hoofdreden) neemt het broedareaal in Midden-Europa nog steeds schrikbarend af. Hopelijk gaan ze in Nederland de succesvolle broedstrategie volgen van de Grauwe Kiekendief. Deze soort heeft zijn broedgebieden verlegd naar de uitgestrekte akkers in Groningen en vertoont weer een opgaande lijn. Lukt dit de Blauwe Kiekendief niet dan verwacht ik dat de soort binnen tien jaar in Nederland is uitgestorven als broedvogel, helaas.

Experiment 'Waterdieren in de sloot' – een groot succes

Op zaterdag 15 juni jl. hebben 43 kinderen zich verbaasd wat er zoal in een sloot leeft.

We hadden van tevoren 2 geschikte slootjes uitgezocht: niet te dicht begroeid en de kanten niet te steil. 's Morgens waren er 23 Rotta Rangers en 's middags 20. 'Bepakt en bezakt' vertrokken vanuit ons Natuurcentrum Trefpunt Rotta. Er was 80 % kans op regen, maar de weergoden waren ons ook dit keer gunstig gezind.

Onze uitrusting bestond uit: een schepnetje voor ieder kind, per groepje een witte teil, glazen potjes, potjes met een loepdekseltje en voldoende zoekkaarten 'Waterdieren'. Eén grote witte bak (eertijds gebruikt om foto's te ontwikkelen) hadden we bij ons voor bijzondere vondsten. Van tevoren was de afspraak gemaakt: Alles wat wij uit de sloot halen gaat weer terug in dezelfde sloot. We hadden per ronde 5 man/vrouw begeleiding.

Met name de kanten van de ochtendsloot waren vrij steil; de 'gouwe ouwe' middagsloot was wat toegankelijker. Als voorzorgsmaatregel lagen er 'thuis' in het Trefpunt verschillende bundeltjes droge kleren. Gelukkig is er niemand te water gegaan; had misschien toch wel leuk geweest of niet.....

Wat een enthousiasme bij beide groepen! Als leiding liep je van de ene vondst naar de andere. Samen probeer je dan via de zoekkaart de naam van een gevonden water-

Samen op de knieën kijken naar de vangst © Kitura Haveman

dierdje te vinden en ook op speciale kenmerken te wijzen. Kijk eens naar de vleugels van het blauwe Lantaarntje of de Rode waterjuffer om te zien hoe fijn ze eruit zien.

We zullen je niet lastig vallen met alle namen van de gevonden waterdierdjes, maar toch wel een paar: Posthoornslakken, Poelslakken, salamanderlarven, wel 7 Kleine watersalamanders, kikkervisjes, Groene kikkers, stekelbaarsjes, een jonge Snoek, allerlei zwarte waterkevers (van klein – groot), een Geelgerande watertor, Bootsmannetjes, Schaatsenrijders, diverse larven (o.a. van een Libelle), enz.

Kleine watersalamander © Kitura Haveman

Opvallend was wel dat in slootje 2 veel meer 'te halen' was.

Nadat we alle waterdieren weer vrij gelaten hadden, gingen we terug naar het Trefpunt om wat te drinken en een (drop)visje te verschalken. Er was nog een visje te verorberen, maar dan moest je zelf aan de bak in een bak met water en handen op je rug; uiteraard alleen als je dat wilde.....lachen!!!!!! Andere lekkerbekkies vind je in de viswinkel.

Gezien de reacties van de kinderen was 'Waterdieren in de sloot' een succesnummer en.....iedereen die wilde komen, kon erbij zijn.

(Bege-)Leiding en catering hartelijk dank voor jullie enthousiaste inzet.

Bekijken wat je gevonden hebt. © Kitura Haveman

Laat zien dat je Rottalid bent!

Natuur-en Vogelwacht 'Rotta' is in het werkgebied een unieke organisatie. Als enige natuurbeschermingsorganisatie in het gebied bestrijken we het hele spectrum van natuuronderzoek, natuurbescherming, natuurwerk, natuureducatie en natuurbeleving. We zijn een gewaardeerde en gerespecteerde gesprekspartner voor overheden, semi-overheden, bedrijven en particulieren op al deze terreinen. Een rol die verplichtingen met zich meebrengt maar zeker ook een rol die we met zijn allen met plezier en trots vervullen. Rotta is een vereniging waar de leden trots op zijn. Dat horen we velen van jullie, onze leden, op veel plaatsen uitdragen. Nu kan je dat ook letterlijk laten zien!

We hebben het plan om een echt Rotta T-shirt te laten maken zodat je kunt laten zien dat je lid bent van onze prachtige vereniging. Het shirt is van een zware kwaliteit, donker mosgroen van kleur met een witte opdruk van ons bekende logo met de Kleine Zwaan. Klein op de voorzijde en groot op de achterzijde. Het adres van onze website zal er ook op te zien zijn. De prijs is bewust laag gehouden om jullie allen de mogelijkheid te geven om te laten zien dat je ons werk een warm hart toedraagt! Voor € 7,50 is het T-shirt van jou.

Om te bepalen hoeveel shirts van welke maat we moeten laten vervaardigen willen we graag weten wie van jullie zo'n prachtig shirt wil hebben.

Stuur daarvoor een email met je naam, adresgegevens en gewenst aantal en de maten (S, M, L, XL of XXL) naar jan.mudde@gmail.com. Doe dat zo snel mogelijk want dan heb je het T-shirt nog voor de feestelijke decembermaand in huis.

Grote spinnende waterroofkever © Jan Mudde

Vers bloed gezocht

We hebben gelukkig in de club heel veel enthousiaste mensen die op velerlei gebieden actief zijn. Als je een leuke invulling van je vrije tijd zoekt dan is bij Rotta alles mogelijk. Wat je kennis, ervaring of achtergrond ook is, er is bij de vereniging altijd een plekje te vinden waar je plezierig aan de slag kan.

Op dit moment zoeken we heel specifiek een aantal mensen met een bepaalde achtergrond of hobby, we hebben dus echte vacatures. Het gaat daarbij vaak om projecten die geen jaren duren maar in een paar weken of maanden afgerond kunnen worden. Uiteraard in je eigen tijd en tempo. Hieronder staan een paar van deze "jobs" heel kort en bondig beschreven. Lijkt het je wat om daarin mee te werken neem dan contact op met de mensen die er bij genoemd staan, zij kunnen je meer vertellen en samen met jou bekijken wat je kunt bijdragen.

Webredacteur

Tot nu toe is Chris van Rijswijk de enige webmaster vanuit Rotta. Chris doet dat fantastisch en heel enthousiast maar wil ook weleens op vakantie of een weekendje weg. Daarom zijn we op zoek naar iemand die het leuk vindt om de achterkant van de website te leren kennen en daar wat tijd in wil steken. Daarnaast kan de website ook een stevige oprisser gebruiken en denken we er zelfs over na een geheel nieuwe website te ontwikkelen. Heb je dus ervaring met het bouwen en onderhouden van websites dan hoort Chris graag van je. Ook als je die kennis en ervaring nog niet hebt maar het graag wil leren ben je zeer welkom. Wel is een goede computervaardigheid een vereiste. Meer info en aanmelden bij Chris van Rijswijk, cdvrijswijk@gmail.com

Vrijwilligers educatieve materialen

Met Natuurcentrum Trefpunt Rotta beschikken we over een perfecte locatie om de leden en het publiek kennis te laten maken met de prachtige Natuur in ons werkgebied. We willen dit graag doen door het inrichten van wisselende thema-exposities. Daartoe beschikken we over diverse expositieborden. Vind je het leuk om een thema uit te diepen met foto's, teksten, PowerPointpresentaties en dergelijke dan kan je je hier helemaal in uitleven. Het is niet nodig zelf te kunnen fotograferen want er is voldoende materiaal beschikbaar. Creatieve geesten met gevoel voor communicatie en educatie kunnen zich melden bij Ad Somers, trefpuntrotta@gmail.com of op 06 – 393 211 13.

Vrijwilligers communicatie

Al jaren gebruiken we een zwart-wit A4 foldertje om uit te delen aan belangstellenden. Met een beperkt aantal activiteiten functioneerde dit goed. Echter onze vereniging doet steeds meer en wordt steeds groter en nu is onze "strooi-folder" hard aan vernieuwing toe. We willen heel graag een vlotte nieuwe folder in kleur ontwikkelen. Heb je daar ideeën over en een achtergrond op het gebied van reclame of vormgeving dan ligt hier een mooie uitdaging. Meer info is te krijgen bij Jan Noppers, jannoppers@gmail.com of 010 – 418 47 76

Scholekster en Visdief als broedvogels op daken in het Rotta-gebied in 2013.

Dick Hoek

Dankzij verschillende reacties op het verzoek in de vorige Aves Visum en meldingen op internet weten we nu wat meer over de dakbroedende vogels in ons werkgebied. Voor een uitgebreid onderzoek ontbrak helaas de tijd. Met zekerheid hebben twee soorten op daken gebreed: de Scholekster en de Visdief.

Scholekster

Scholeksters broeden op verschillende plaatsen op de grond: op kale akkers, in korte graslanden en op tijdelijk schaars begroeide terreinen zoals de Eendragtspolder en de Nieuwe Droogmaking noord van Rodenrijs. Er werden in totaal 21 (waarschijnlijke) broedgevallen op daken geconstateerd, vermoedelijk een klein deel van het werkelijke aantal. Scholeksters zijn wat broedplaats betreft erg plaatsgetrouw. Dit blijkt ook uit een melding van de heer Van Dort uit Bleiswijk, die het wel en wee van een Scholeksterpaar dat vlakbij zijn huis broedt al jaren volgt. De vogels broeden al minstens zes jaar op een plat dak in de Vermeerstraat te Bleiswijk en soms broeden er zelfs twee paar. Van Dort meldt: "De jonge vogels (1 of 2) vallen van het dak (denk ik), bereiken wel goed de grond, lopen wat heen en weer onder luid geroep van hun ouders boven op het dak, maar vallen ten prooi aan een kat of worden door een auto aangereden. Zij hebben geen enkele kans. Toch

Scholekster met nog niet vliegvlug jong met regenworm (Bleiswijk). © Dick Hoek

Visdief

Visdieven hebben op verschillende plaatsen in ons werkgebied op de grond gebreed: in de Eendragtspolder en de Nieuwe Droogmaking. In beide gebieden zijn rustige, (vrijwel) onbegroeide terreinen aanwezig, een favoriete biotoop voor veel grondbroeders.

Op vier plaatsen werd op daken gebreed:

- op het bedrijventerrein Oudeland langs de Industrieweg zeer waarschijnlijk één paar. Hier werd een paar op 28 mei op een dak gezien en op 6 juni meldde Jeroen Bes: waarschijnlijk broedend
- op een appartementencomplex langs de Lamrustlaan in Rotterdam-Hillegersberg. Hier werd op 22 juni een juveniele, luid bedelende vogel waargenomen en een volwassen vogel met voer. Op dit dak waren al eerder in het seizoen Visdieven waargenomen
- op het dak van de Mytylschool langs de Bergse Achterplas werden op 6 juni twee Visdieven gezien, die een Kleine Mantelmeeuw aanvielen. Ook andere waarnemingen wijzen hier op broeden. Ze broeden hier al enkele jaren
- op het bedrijventerrein Prins Alexander, net buiten Rotta-gebied op een dak hoek Nikkel/ Aluminiumstraat een kolonie met naar schatting 25 nesten. Het dak was niet toegankelijk, maar vanuit de directiekamer van het aangrenzende bedrijf was het toch mogelijk om op 11 juni een deel van de broedende vogels te tellen. Toen er een Ooievaar overvloog gingen naar schatting 40 volwassen vogels de lucht in. De kolonie bestaat hier al enkele jaren. Vorig jaar werd er een dode volwassen Visdief gevonden die geringd was op 21 april 2007 in Zeebrugge, België.

Broedende Scholekster op golfplatendak langs de Rottebandreef bij het Trefpunt. © Dick Hoek

proberen de ouder-scholeksters het elk jaar weer opnieuw". Er zijn er ook berichten over succesvolle broedgevallen. In de omgeving van de Söderblomplaats in Ommoord volgde Ellen Beckmann weer twee paar die hier al enkele jaren broedden. Dit jaar werden van elk paar met succes twee jongen vliegvlug.

Ook als grondbroeder heeft de Scholekster een laag broedsucces. Scholeksters beginnen pas met broeden als drie tot vier jaar zijn, slaan soms een broedseizoen over, maar kunnen meer dan 43 jaar oud worden! Daardoor kunnen ze zich een gering broedsucces veroorloven. Landelijk gezien gaat de populatie echter al jaren gestaag achteruit.

Gedurende het gehele broedseizoen (globaal half mei- eind juli) zijn in woonwijken en parken vooral volwassen Kleine Mantelmeeuwen (enkele honderden) en Zilvermeeuwen (enkele tientallen) aanwezig. Ze zijn vooral te vinden op plaatsen waar eendjes voeren populair is, afvalbakken geplunderd kunnen worden of op grasvelden met veel regenwormen. Hoogstwaarschijnlijk broeden deze meeuwen niet in ons gebied. 's Avonds kan je de meeuwen naar hun slaapplekken zien vertrekken en 's morgens vroeg keren ze weer terug. Bekende slaapplekken zijn: de Waalhaven in Rotterdam, het Europeoortgebied en soms de Zevenhuizenplas. Er is dus in de broedtijd een reservoir van volwas-

sen niet-broedende vogels aanwezig. Twee voorbeelden: op 14 juni werd om 05:25 uur een groep van 45 foeragerende Kleine Mantelmeeuwen gezien op de Meidoornweide in Schiebroek. Ongeveer een half uur werd er naar voedsel gezocht, daarna vlogen de meeste vogels weer verder noordoostwaarts. Een zelfde soort waarneming werd gedaan in een grasland bij het Lage Bergse Bos. Toen werden een half uur na zonsopgang 84 vogels korte tijd foeragerend waargenomen om vervolgens naar het noordoosten te vliegen.

Iedereen hartelijk bedankt voor het doorgeven van waarnemingen!

Het zou erg leuk zijn als er volgend jaar intensiever naar dakbroeders gekeken wordt. Wie wil hieraan meewerken? Aanvullingen blijven welkom, stuur ze naar:

dickhoek@planet.nl

13 april 2013, excursie door het Lage Bergse Bos.

Piet Mulder.

Op weg naar het Hoekse Hout zie ik al Konijnen, Eksters, Houtduiven en een Buizerd. Op de verzamelplaats aangekomen vroeg ik me af: wordt dit een late herfstwandeling of een heel vroege lentewandeling. Nou, het is toch een lentewandeling geworden. We zien Brandganzen in een strakke formatie richting het noorden overvliegen. Naar huis dus. We wensen ze een veilige thuiskomst toe.

Hoog in een boom zit een Houtduif wat te suffen.

Goed, aan de wandel. Een Schotse Hooglander staat heel rustig en onverstoorbaar te grazen. Hij trekt zich van al die Rottaleden en medewandelaars niets aan. Zelfs mijn knalrode jack sorteert geen enkel effect op dat beest met die grote hoorns. Merels zingen volop. Een Zanglijster herhaalt telkens hetzelfde liedje, het is net een grammofoonplaat met een barst. Een Zanglijster zingt in de lente als eerste. Hij zit overal, zelfs in woonwijken. Grauwe Ganzen zien en horen we overal. Wat een druktemakers. Wat heel leuk is, is het constante geroffel van de Grote Bonte Specht. Het is de enige specht die roffelt. We worden keihard uitgelachen door de Groene Specht. Zien doen we hem natuurlijk niet, want dan hadden we wel keihard teruggelachen.

Schotse hooglander in het Lage Bergsche Bos © Piet Mulder

We lopen langs een wilgenbos. Doordat deze bomen grote kruinen hebben die geen zonlicht doorlaten, zie je in zo'n bos geen onderbegroeiing. Hetzelfde zie je in een essenbos. We zien een Gaai en overal om ons heen horen we de Tjiftjaf. Een Staartmees zit hoog in een boom: prrrr, prrrr. Koolmezen, Vinken, Winterkoningen, Pimpelmezen en Zwarte Kraaien schetteren door elkaar heen. Het is een kakofonie van geluiden.

Er staat een boom langzaam dood te gaan. Op die boom zitten grote zwarte vlekken. Niets bijzonders aan de hand. Gewoon een stervende boom. Nou, Jan heeft daar heel andere gedachten over, hij geeft ons meteen een 20 minuten durend college over deze stervende boom. Hij trekt een loszittend stuk schors van de boom en we zien onder (of achter) dat stuk schors springstaarten en pissebedden en nog allerlei andere insecten. Deze boom zit vol schimmels en mossen. De Grote Bonte Specht heeft al die insecten ook ontdekt en heeft zijn haksporen op zo'n anderhalve meter hoogte op deze boom achtergelaten. Het is dus duidelijk geen poging om een nest uit te hakken, want dat doet hij op een veel grotere hoogte.

Ergens anders zien we hoog in drie bomen grote kolossale Eksternesten. Eksters bouwen een groot nest met een dak. Zij beschermen hiermee hun kroost. Moeder Ekster zit voor de ingang met haar snavel naar buiten gekeerd. Kom daar maar eens binnen. Een Ekster is een afvaleter, maar hij eet ook wormen en insecten en ja, soms ook een klein jong vogeltje, een soort snack van McDonald's. Luie Ransuilen maken graag gebruik van verlaten eksternesten.

Een Blauwe Reiger vliegt over. We zien een nest dat werkelijk niets voorstelt. Zo slordig dat de eieren eruit waaien, hier is werkelijk geen enkele aandacht aan besteed. Ik weet welke vogel dit nest gebouwd heeft, maar vogels die wat betreft hun nestbouw er met de pet naar gooien worden niet in een Rottaverslag vermeld. Hij denkt zeker dat hij een mooie Rottanestkast krijgt. Nou, mooi niet.

Hoog boven ons vliegt een Havik. Lijkt in eerste instantie op een Buizerd, maar de staart is langer en de kop en de borst zijn forser. Ook het vlieggedrag is anders. Een razendsnelle vlieger scheert langs ons heen: een Houtsnip. Geen familie van de Houtduif.

Een paar bomen zijn helemaal begroeid met Klimop (*Hedera*). Deze Klimop is geen parasitaire plant. De boom gaat er absoluut niet van dood. Hoveniers hebben een hekel aan deze Klimop omdat ze dan niet de conditie van die bomen kunnen zien. Veel vogeltjes zijn er blij mee, want het biedt een goede nestgelegenheid.

We zien ook de nodige watervogels: Meerkoeten, Wilde Eenden, Kuifeenden, Futen en Krakeenden. Mannetjes Krakeenden herken je aan hun zwarte konten en vrouwtjes Krakeenden aan hun witte spiegels. In een weiland lopen twee Canadese Ganzen, een Witgatje en een Haas. Kieviten hebben geen aandacht voor ons, zij zijn druk aan het baltsen.

Jan Mudde is als gids helemaal in zijn element. Hij is een geweldig gezellige prater met veel verstand van zaken. Jan, bedankt voor deze informatieve en leerzame excursie.

Nachtvlindersen; natuur voor nachtbrakers!

Jan Mudde

Nachtvlindersen is een leuke hobby die maar twee kleine bezwaren kent, het werkt uitermate verslavend en kost je nogal wat nachtrust. Voor wie dat er echter voor over heeft gaat er een geheel nieuwe wereld open. Want hoewel velen menen dat nachtvlinders vooral grauwe en kleurloze fladderaars zijn is niets minder waar. Er is een enorme variëteit aan vormen en kleuren en een nachtje vlindersen laat je weer eens op een geheel andere manier de natuur in de buurt beleven.

In 2010 hebben we met Rotta voor het eerst meegedaan aan de Nationale Nachtvlinder Nacht. Het evenement dat sinds 2005 jaarlijks door de Vlinderstichting georganiseerd wordt om meer mensen kennis te laten maken met het verborgen leven van de nachtvlinders. Dat jaar en de daarop volgende jaren zijn we telkens met een wit laken en een sterke bouwlamp aan de slag gegaan bij ons eigen clubgebouw, Natuurcentrum Trefpunt Rotta. Onze secretaris, Aria van Ballegoie is nachtvlinderaar van het eerste uur in de vereniging en haalde met "smeer", (een zoet, zelfgebrouwd, mengsel van appelstroop, rottend fruit en bier of wijn), de afgelopen jaren in haar eigen woonomgeving leuke resultaten. Met de bouwlamp viel het resultaat toch telkens wat tegen. Omdat nachtvlinders ook een goede indicatie zijn voor de natuurrijkdom van een gebied ontstond de behoefte om ook met deze soortgroep wat serieuzer aan de slag te gaan. Deze zomer is deze wens binnen de vereniging ingevuld door de aanschaf van een speciale lamp en een bijbehorend vanglaken. De opstelling is inmiddels al veelvuldig gebruikt en is het telkens echt genieten bij het laken.

Nachtvlinderaars bij het Trefpunt © Jan Mudde

Nadat het pakketje gearriveerd was konden Aria en ik onze nieuwsgierigheid niet lang bedwingen en op 7 juli zetten we voor de eerste maal het laken op bij het Trefpunt. Deze eerste avond werd gelijk duidelijk dat er een enorm verschil was tussen de resultaten die we gehaald hadden met de gewone bouwlamp en het resultaat dat we nu kregen met de ML-lamp. Het grootste verschil tussen de twee soorten lampen is dat de ML-lamp een fors percentage UV-A licht

Vuursteenvlinder © Aria van Ballegoie

uitzend dat in het licht van een gewone bouwlamp ontbreekt. Nachtvlinders worden sterk aangetrokken door dat UV-licht en dat was goed te merken. Al vrij snel zaten er enige tientallen vlinders op het laken. Onder ander Bruine snuituil, Bonte bessenvlinder, Stro-uiltje, Schimmelspanner en de fraai getekende Vuursteenvlinder waren in vol ornaat te bewonderen. Wat een verschil met de oogst tijdens het gebruik van de bouwlamp! Direct besloten we om de eerstvolgende Rotta Nachtvlindernacht breeduit aan te kondigen.

Schimmelspanner © Aria van Ballegoie

De nacht van zaterdag 13 op zondag 14 juli was de eerste mogelijkheid. Een tiental bezoekers hebben die nacht kunnen genieten van een grote diversiteit aan nachtvlinders die zich op het laken liet bewonderen. Vooral de Wapendrager, Sneeuwbeer en Gele agaatspanner oogsten veel bewondering. Wij als wat meer doorgewinterde nachtvlinderaars binnen de club hebben ook een belangrijke les geleerd uit deze twee avonden. Voorheen vingen we de vlinders altijd om ze, nadat ze in de vangpot waren uitgeraasd, vervolgens pas binnen op naam te brengen. Veel beestjes raakten hierdoor te afgevlogen en dan ontbraken zoveel schubben op de vleugels dat ze niet meer te determineren waren. Nu determineren we direct op het laken of maken we enkele goede foto's aan de hand waarvan de dieren op naam gebracht worden. Uitsluitend als er op deze wijzen niet uit te komen is wordt een enkel exemplaar gevangen en later gedetermineerd.

De laatste nachtvliedernacht waar ik in dit artikel even bij stil wil staan is die waarin we met de opstelling een bezoek brachten aan de Wiebertjes. Door de inzet van de technische mannen van het Trefpuntbeheer is de opstelling namelijk ook onafhankelijk van het lichtnet te gebruiken. Met behulp van een tweetal accu's en een omvormer kunnen we ongeveer 5 uur aaneengesloten de lamp laten branden. Alle benodigdheden passen perfect in de Rotta fietskar en dus kunnen we ook in het verre veld aan de slag. Op zaterdagavond 3 augustus hebben we het laken opgezet bij het gronddepot van de GZH nabij de Wiebertjes, gelukkig was Bart Dieleman er al vroeg bij en hoefde ik daarom dit keer niet in mijn eentje te prutsen. Om exact 22:00 uur ging de lamp aan. Het wachten op de vlinders kon beginnen. Je moet namelijk weten dat het echte nachtvlieders in de zomermaanden vaak pas rond een uur of twee 's nachts begint. Deze avond liep het echter een beetje anders. Al

Rietvink © Jan Mudde

Kleine beer © Jan Mudde

direct in het eerste uur hadden we leuke soorten en aantallen op het laken en voor middernacht hadden we onze handen vol aan het fotograferen en determineren van de bonte stoet nachtvlieders die ons met een bezoek vereerden. Een Kleine beer en een Glad beertje waren zo ongeveer de eersten die op het laken verschenen. En al snel verscheen de eerste Rietvink, dat is uiteraard geen vogel, maar een zeer forse, geelbruine nachtvlieders waarvan de rups vooral Riet als waardplant heeft. Dat er in de Wieber-

tjes een ideaal biotoop voor deze soort is bleek gedurende de rest van de avond en nacht wel. In totaal zijn zeker dertig Rietvinken op de lamp afgekomen en je moest uiterst omzichtig je voeten verplaatsen want als je even niet oplette stond je bovenop zo'n prachtig bakbeest. Dat niet alleen vlinders op een lamp afkomen bleek ook nu weer. In totaal hebben deze nacht een achttal bezoekers gehad die kortere of langere tijd mee hielpen met het determineren. Naast de al eerder genoemde soorten hebben zij onder andere ook de volgende beestjes kunnen zien; Braamvlieders, Schedeldrager, Donker klaverblaadje, Hyena, Geelschouder-spanner, Koperuil, Puta-uil, Kameeltje, Populierenpijlstaart, Kameeltje. De bonte verzameling namen illustreert heel mooi de enorme variëteit aan afmetingen, vormen en kleuren die in deze diergroep voorkomen. De kleinste vlinder die we gezien hebben is niet groter dan 5 mm terwijl de grootste bijna 5 cm meet. De vormen en kleuren laten zich minder eenvoudig omschrijven, die moet je gewoon zelf een keer komen ervaren. De komende maanden, tot in november, zullen we waarschijnlijk nog een aantal avonden gaan nachtvlieders. Omdat dat heel sterk weersafhankelijk is zijn er nog geen data bekend. Op het laatste moment zullen we dag, locatie en tijdstip bekend maken via de website en de Facebookpagina van Rotta. Het is zeker de moeite waard om eens een avondje mee te vlinders! Tot ziens bij het laken.

Glad beertje © Jan Mudde

Wapendrager © Aria van Ballegoie

Prijsvraag Mystery Bird

Redactie

In dit nummer staat alweer voor de dertigste keer de rubriek "Mystery bird", die steeds door Chris van Rijswijk wordt verzorgd. Hij voorziet zijn verhaal steeds van mooie foto's. Niet voor niets heeft de redactie gekozen voor een prominente plaats op de achterkant van de Aves Visum.

Om deze rubriek nog leuker te maken heeft de redactie bedacht om een oud plan weer op te pakken en een prijsvraag aan de "Mystery bird"-rubriek te verbinden. Wij loven een prijs uit voor diegene die in het komende jaar de meeste goede inzendingen bij Chris inlevert. Voor deze wedstrijd zijn er twee leeftijdscategoriën, te weten de jeugd tot 18 jaar en de volwassenen vanaf 18 jaar. Voor de categorie-indeling is de leeftijd op 1 januari 2014 bepalend. Voor beide groepen wordt een cadeaubon van € 25,- ter beschikking gesteld. Bij een gelijke eindstand zal worden geloot. Uiteraard is de redactie van deelname uitgesloten. De eerste ronde loopt van dit nummer van Aves Visum tot en met het decembernummer van 2014. Aansluitend is de competitie jaarlijks. Inzendingen moeten voor de kopijsluistingsdatum van de volgende Aves Visum bij Chris binnen zijn.

Help imker Johan de pot op!

Het heeft lang geduurd aler Johan's nijvere dames van Imkerij de Moerbei genoeg gezoemd hadden om een smakelijke pot Hoekse Honing te kunnen vullen. Het koude en late voorjaar zorgde ervoor dat de bijen veel later op pad konden voor het verzamelen van nectar en pollen. In augustus hebben ze nog even een inhaalslag gemaakt. En er is weer honing in overvloed beschikbaar!!

Nu is er echter een ander probleem, Johan zit zonder glaswerk om de honing in te doen. Als jullie nog potjes van Hak hebben staan waarin 350 gram groenten gezeten heeft dan is onze huisimker daar erg blij mee. Willen jullie deze potjes met deksel en geheel schoongewassen aanleveren bij het Trefpunt. Dat kan elke donderdag van 10:00 uur – 16:00 uur en elke zaterdag van 12:00 uur tot 16:00 uur. Uiteraard kan je dan gelijk eens een blik werpen in ons eigen clubhuis, er is genoeg te zien en te ontdekken! Help dus allen Johan de pot op! Hij zal jullie dankbaar zijn.

**MET DE NIEUWE
FIAT PUNTO TWINAIR
BEN JE KLAAR
VOOR 3 JAAR**

- 3 JAAR 0% RENTE
- 3 JAAR GARANTIE
- 3 JAAR GEEN WEGENBELASTING

Hij is er: de nieuwe Fiat Punto met zijn revolutionaire TwinAir Turbo benzinemotor. Zonder wegenbelasting en met slechts 14% bijtelling! Nu bovendien met gratis Cool&Blue pakket t.w.v. € 600,-. Ga naar fiatpunto.nl, vergelijk de Punto TwinAir met zijn concurrenten en ervaar het verschil. Er is overigens al een Fiat Punto **vanaf € 10.990,-**. De nieuwe Fiat Punto: dit is de auto waar wij van houden. Meer weten? Kom naar onze showroom en laat je verrassen door de nieuwe Punto.

Gem. brandstofverbruik: 4,2 l/100 km (1 op 23,8). CO₂: 98 g/km. **Fiat. De laagste gemiddelde CO₂-uitstoot van Europa.***

Rij Belastingrij

Contant waarde	Contante aanbetaling	Totaal Kredietbedrag	Looptijd in maanden	Vaste debet-rentevoet op jaarbasis	Jaarlijkse Kosten Percentage (JKP)	Termijnbedrag per maand	Totaal te betalen bedrag
€ 10.990,-	€ 4.490,-	€ 6.500,-	36	0,0%	0,0%	€ 180,56	€ 6.500,-

36 maanden voor maar 0% rente

Prijs is incl. BTW, excl. kosten rijklaar maken en verwijderingsbijdrage. Getoonde afbeelding kan afwijken van de werkelijkheid. Prijswijzigingen voorbehouden. De financiering in de vorm van niet-doorlopend krediet wordt u aangeboden door Fiat Financial Solutions handelsnaam van FGA Capital B.V. (AFM vergunningsnummer 12013694) onder voorbehoud van kredietacceptatie en toetsing BKR te Tiel. Max. kredietbedrag € 6.500,-. Deze financieringsactie is geldig tot en met 30 juni 2012. Prijs en uitvoering kunnen aan verandering onderhevig zijn zonder voorafgaande opgave. 3 jaar garantie is opgebouwd uit 2 jaar fabrieksgarantie en 1 jaar Extra Garantie. De compensatie van wegenbelasting per 2014 is gebaseerd op de wegenbelastingtarieven zoals bekend per 1 april 2012 en zal als korting worden verrekend. 3 jaar geen wegenbelasting is niet geldig voor de Fiat Punto 1.2 benzine-motor. Vanafprijs € 10.990,- is gebaseerd op de 1.2 Pop 3-deurs actieaanbieding. Deze actie is geldig t/m 30 juni 2012. Vraag naar de voorwaarden. *Bron: Jato Dynamics. Gebaseerd op de volumegerelateerde gemiddelde CO₂-uitstoot (g/km) van de best verkochte Europese automerken in 2011.

Let op! Geld lenen kost geld €

Eef en Huub **NU OOK UW FIAT-DEALER**

Rotterdam, Ceintuurbaan 133, Tel. 010 - 211 11 11, www.eefenhuub.nl

Een kleurrijke parel van het herfstbos

Cor Noorman

Op een grote paddenstoel rood met witte stippen... Kennen jullie dat liedje nog? Het gaat hier over de Vliegenzwam. Ongetwijfeld is dit de meest tot de verbeelding sprekende paddenstoel. Laat een kind een paddenstoel tekenen en de kans is zeer groot dat er een paddenstoel met een rode hoed met witte stippen op papier verschijnt. Hoogstwaarschijnlijk zal dit ook voor menige volwassene opgaan. In talloze sprookjes en kinderboeken speelt de Vliegenzwam een belangrijke rol, zo niet de hoofdrol. Deze kleurrijke parel van het herfstbos wordt veelal in verband gebracht met kabouters, heksen en tovenarij.

Naamgeving

Het is niet helemaal duidelijk hoe de Vliegenzwam aan haar naam gekomen is. Een aannemelijke verklaring is, dat men enkele eeuwen geleden al ontdekt had dat de Vliegenzwam prima ingezet kan worden als vliegenverdelgingsmiddel. Men drenkte het rode vlies van de hoed in een schoteltje melk, waarbij de dodelijke stof muscarine vrij kwam. Linnaeus (1707-1778) maakte in zijn reis door het Zuid-Zweedse landsdeel Götaland, dat in die tijd nog tot Denemarken behoorde, melding van hoe ook hij de Vliegenzwam als dodelijk wapen gebruikte. Hij smeerde de muren van zijn verblijf in met de rottende pulp van de vruchtlichamen, waarna de vliegen massaal stierven. Uiteindelijk was het deze Zweedse botanicus die de Vliegenzwam de Latijnse soortnaam *Amanita muscaria* gaf. *Muscaria* betekent vlieg.

Vliegenzwam, jong stadium © Cor Noorman

Amanieten

De vliegenzwam behoort met nog 20 andere soorten in Nederland tot de groep Amanieten, geslachtsnaam *Amanita*. Het is een groep plaatjeszwammen met een *velum universale*. Dit is het vlies dat bij het jonge stadium de gehele hoed omspant en later als schubben of vlokken (de zogenaamde witte stippen bij de Vliegenzwam) op de hoed en als beurs om de steelvoet achterblijft. Meestal hebben de vertegenwoordigers van deze groep ook een *velum parziale* dat als een ring om de steel achterblijft. Er is nog een geslacht waarbij de steelvoet omsloten wordt door een beurs, namelijk het geslacht *Volvariella* (zie Aves Visum nr. 124, juni 2013).

Groene knolamaniet, dodelijk giftig © Cor Noorman

Macroscopische kenmerken

De hoed van jonge vruchtlichamen is bolvormig, later uitgespreid tot vlak. Het meest in het oog springend is wel de kleur van de hoed die fel rood kan zijn met de typische witte velumvlokken. Maar pas op! Al naar gelang de leeftijd en de weersomstandigheden, kan de kleur van de hoed sterk variëren van felrood naar oranje of zelfs bleekgeel en de witte vlokken kunnen bij langdurige regen gemakkelijk van de hoed spoelen. Bij oppervlakkige waarneming is verwarring met een aantal andere paddenstoelen dan niet uitgesloten. Met een hoeddoorsnede van wel 20 cm en een steel van gelijke hoogte is de Vliegenzwam ook wat grootte betreft een opvallende verschijning. Als we de rode kleur van de hoed wegdenken, dan is wit de bepalende factor. Dit geldt zowel voor het vruchtvlees, de vrijstaande lamellen, de sporen, de typische afhangende ring, de duidelijk schubbige steel als voor de beurs die de steelvoet omsluit.

Giftigheid

Een aantal soorten uit de groep *Amanita* is giftig. Slechts één ervan is dodelijk giftig. Dit is de Groene knolamaniet. Maar wees niet bang, hij is alleen dodelijk na consumptie!

Voorkomen

De meeste kans om Vliegenzwammen in ons werkgebied te zien is met name onder berk en eik. Landelijk gezien is hij vrij algemeen op zand- en veengrond en daar ook te vinden onder beuk, den en spar. Met deze boomsoorten heeft de Vliegenzwam een samenlevingsverband, een symbiosezoals dat genoemd wordt. Paddenstoelen bezitten, in tegenstelling tot planten, geen bladgroen (chlorofyl) waarmee zij met behulp van zonlicht en water aan hun noodzakelijke voedingsstoffen kunnen komen. Daar heeft moeder natuur iets op gevonden. In het kort komt het er op neer dat de paddenstoel (feitelijk een schimmel) de voor zijn groei benodigde koolhydraten krijgt/aftapt van de plant, maar dat de plant daarvoor water met daarin opgeloste mineralen van de schimmel terug krijgt/neemt. Beide levensvormen worden er dus beter van. Voor de plant is dat efficiënter dan die stoffen via de eigen wortels op te nemen, doordat de schimmel met zijn hyfen – een rafijn netwerk

van draden – de bodem veel beter doorgroeit dan de veel grovere plantenwortels ooit zouden kunnen. Bijna alle planten (tenminste 80% van de bekende soorten) leven via symbiose samen met één of meer schimmels en daardoor zijn zulke samenlevingsverbanden van onschatbaar belang voor het leven op aarde.

Vliegenzwam, volgroeid stadium © Cor Noorman

Oproep

Of de Vliegenzwam in ons werkgebied een algemene verschijning is, weet ik helaas niet. Zelf ken ik hem slechts van één plek in het Lage Bergse Bos, onder berken in de omgeving van manege Hillegersberg. Toch kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat dit niet de enige groeiplaats is. Om een beter inzicht in het voorkomen te krijgen, wil ik jullie vragen alle waarnemingen van Vliegenzwammen aan mij door te geven, bij voorkeur via mijn e-mailadres; corilona@hotmail.com. Vermeldt datum, exacte groeiplaats, aantal en eventueel bijzonderheden. Aan de hand van uw waarnemingen hoop ik een volgende keer in Aves Visum een completer beeld over het voorkomen in ons werkgebied te schetsen. Wanneer u deze oproep leest, is het september. Deze maand en met name oktober zijn de maanden bij uitstek om deze prachtige paddenstoelen in een entourage van kleurige herfstbladeren waar te nemen. Ik wens jullie een kleurrijke herfst en veel succes bij jullie zoektochten!

Zonder bijen geen mensen

Jan Mudde

De kop boven dit artikel is erg stellig. Echter, het is niets dan de volledige en simpele waarheid. Wij mensen kunnen niet bestaan zonder de bijen. Voor onze voedselvoorziening zijn we voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van bestuivende insecten. Bijen, zowel wilde als de gedomesticeerde Honingbijen, maken daar een zeer belangrijk deel van uit. Helaas gaat het wereldwijd niet goed met de bijen. Door steeds intensiever grondgebruik door ons mensen, het veelvuldige gebruik van bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw, de steeds kleiner wordende biodiversiteit en het gesleep met organismen over de gehele wereld nemen de levenskansen van deze fraaie en uiterst nuttige insecten zienderogen af. Dit is gelukkig geen onomkeerbaar proces maar het is wel vijf voor twaalf, voor de bijen en andere bestuivers en daardoor ook voor ons als mensen.

Johan en Mariëtte bij de Keniakast © Jan Mudde

Velen van ons staan er vast niet dagelijks bij stil welke belangrijke rol bijen in het ecosysteem vervullen. Naast de bestuiving van vrijwel alle voor de mens belangrijke voedselgewassen zorgen ze ook voor de bestuiving van het overgrote deel van alle bloeiende planten in de gehele wereld. In de voedselpiramide zijn ze dan ook een onmisbare schakel. Een schakel die zwaar onder vuur ligt door ons menselijk handelen. Ook is het een schakel die voor velen niet direct zichtbaar is want bijen zijn maar klein en doen hun werk vrijwel onopgemerkt. Hoog tijd om dus eens wat nader kennis te maken met deze onmisbare dieren.

Gelukkig kan dat voor iedereen gewoon bij ons eigen verenigingsgebouw. Johan en Mariëtte Beckers runnen hier al vele jaren hun bijenstal. Imkerij de Moerbeij was al op het achterterrein gevestigd voor het pand omgebouwd werd tot verenigingsgebouw van Rotta. We zijn heel blij dat ze er

nog steeds hun bijenvolken hebben staan. Dit voorjaar heeft Johan het zelfs nog eenvoudiger gemaakt om een blik op een bijenvolk in actie te kunnen werpen. Aan de zijkant van het gebouw hebben de mannen van het Trefpuntbeheerteam een mooie opstelplaats gemaakt met een echt sedumdak en Johan heeft daar een zogenaamde Keniakast in geplaatst met een kijkvenster zodat iedereen het bijenleven van dichtbij kan meemaken.

Het afgelopen seizoen heb ik de bijen in deze kast met belangstelling gevolgd. Door regelmatig een tijdje bij de kast te kijken krijg je steeds meer respect voor deze diertjes. Het volk dat de kast bewoond is een zwerm die door Johan geschept is. Scheppen is het opvangen van een bijenzwerm die zich ergens in de buitenruimte bevindt. Een zwerm bestaat uit een oude koningin van een volk dat te groot is

Opstelling Keniakast bij het Trefpunt © Jan Mudde

geworden, met een deel van de werksters en de darren van dat volk. Samen verlaten zij de kast of andere woonholte en gaat op zoek naar een nieuwe geschikte plek voor het starten van een nieuwe kolonie. Vaak wordt een dergelijke zwerm door een imker gevangen (geschept) en op die manier krijgt de imker de beschikking over een nieuw volk.

Direct nadat de zwerm in de Keniakast geplaatst werd gingen de werksters aan de slag met het bouwen van raten waarin de koningin haar eieren kon leggen. In de weken die volgden kon je het volk gestaag zien uitbreiden. Opvallend was dat dit volk vrij veel darrenbroed aanmaakte. Darren hebben in de kolonie één taak en dat is het bevruchten van een nieuwe koningin. Dat gebeurt in de lucht als de nieuwe koninginnen op bruidsvlucht gaan.

De werksters hebben een veel uitgebreider takenpakket. Als een werkster geboren is gaat ze eerst een paar dagen aan de slag met poetsen van de raat en het warm houden van het broed. Vervolgens wordt ze voedster, een voedster maakt met behulp van haar voedersapklieren het voedsel voor de larven uit de aangevoerde nectar en stuifmeel. Na ca. 12 dagen gaat de werkster zich bezighouden met het bouwen van nieuwe raat, het nectar verzamelen bij de haalbijen, het aanstampen van eveneens door de haalbijen binnengebrachte stuifmeelklompjes en last but not least het

schoonhouden van de kolonie. Na deze periode gaat ze een dag of twee als wachtbij aan de slag. Bij die taak bewaakt ze de ingang van de kolonie en zorgt er voor dat er geen vreemde indringers de kolonie binnen kunnen. Ook maakt ze een aantal verkenningsvluchten in de buurt van de kolonie, het zogenaamde voorvliegen. De daaropvolgende drie weken is ze een haalbij en gaat ze dagelijks op

Nieuwe raat in de Keniakast © Jan Mudde

pad om de voor de kolonie noodzakelijke voedingsstoffen te verzamelen. Het gaat dan om water, nectar en stuifmeel. Ook haalt ze dan nog een belangrijke stof, de propolis, en harsachtige substanties die de bijen gebruiken als schoonmaakmiddel en kit waarmee kieren gedicht worden. Ook worden infectiebronnen in de kolonie in propolis ingepakt om te voorkomen dat een infectie zich in de kolonie verspreidt.

Bijen en broedcellen © Jan Mudde

Het voorgaande is maar een klein deel van het enorm boeiende verhaal van de Honingbij. Ook over de verschillende wilde bijen valt heel veel te vertellen. De ruimte in dit blad is echter beperkt, dus wil je meer weten kom dan zeker eens langs bij het Trefpunt. Je kunt dan met eigen ogen het boeiende leven in de Keniakast zien en wellicht zijn Johan en Mariëtte ook aanwezig in hun imkerij. Zij kunnen je nog veel meer over bijen vertellen en doen dat heel graag.

Help, een hittegolf!

Cor Noorman

Langdurige droogte vergezeld met hoge temperaturen is een nachtmerrie voor paddenstoeleninventariseerders. Zoals jullie weten, ontwikkelen zwammen zich optimaal bij vochtige omstandigheden. Op het moment dat ik dit schrijf, kent Nederland voor het eerst sinds 2006 weer een hittegolf. Vanaf zondag 21 juli tot en met woensdag 24 juli steeg de temperatuur tot ruim boven de 30 graden. Vijf dagen daarvoor was het 25 graden of warmer. Wat doe je dan als er geen of nauwelijks paddenstoelen te zien zijn? Op het strand liggen met een fles bier binnen handbereik? Nee, zonde! Dan ga je natuurlijk vlindersen! Warmte en zon, ideaal om in het werkgebied de dagvlinders eens op te zoeken.

De gebieden

Op woensdag 24 juli begon ik mijn wandeling om 13.15 uur op de zuidhelling van de Skiheuvel in Bergschenhoek, langzaam lopend naar de top om dan weer via de westhelling af te dalen en de route te vervolgen naar de Wiebertjes. Daar kwam ik aan rond 14.00 uur. Voor mij een interessante beleving; ik verliet het gebiedje pas om 15.30 uur. Deze dag vond ik zo interessant, dat ik besloot de volgende dag, aan het einde van de ochtend, het Koornmolengat in Zevenhuizen met een bezoek te vereren. Totale verblijfsduur twee en een half uur.

Aanleiding

De aanleiding om dit artikel te schrijven vormde de duidelijke aanwezigheid van het Landkaartje (*Araschnia levana*) in alle bezochte gebieden. Als redelijk onervaren vlinderwaarnemer had ik dergelijke hoge aantallen niet verwacht. Voor mij in ieder geval de eerste ontmoeting met deze dagactieve vlinder in ons werkgebied. Dit artikel beoogt het geven van een korte profielschets en het tonen van een overzicht van de aantallen waargenomen dagvlinders in de afzonderlijke bezochte gebieden.

Familie

Het Landkaartje (*Araschnia levana*) behoort tot de *Aurelia's* (*Nymphalidae*). Hiertoe behoren onder andere ook de Kleine Vos (*Aglais urticae*), de Dagpauwoog (*Inachis io*) en de Gehakkelde aurelia (*Polygonia c-album*).

Twee vormen

Opvallend bij deze vlinder is het optreden van twee verschillende vormen, een voorjaarsvorm en een zomervorm, die uiterlijk veel van elkaar verschillen. De voorjaarsvorm is kleiner dan die in de zomer verschijnt, maar het gaat slechts om enkele millimeters. In het open veld is dit gegeven dus geen goed determinatie-hulpmiddel. Anders is het met de kleur en de tekening. De voorjaarsvorm is op de bovenzijde van de vleugels oranjebruin met donkere vlekken en bij de vleugelpunt met enkele witte vlekken. Op de achterrand van de achtervleugels is een rij blauwe vlekjes te zien. De vlinder heeft zijn naam te danken aan een patroon op de onderzijde van de vleugels dat op een landkaart lijkt. Beide vormen hebben dit patroon. Zie voor de zomer-

vorm de foto's. De vlinder verschijnt dus in twee generaties, half april tot eind juni en begin juli tot half september.

Waardplant

De belangrijkste plant voor de vlinder en waar de rups haar cyclus van ei tot imago doorbrengt, is de Grote brandnetel (*Urtica dioica*). Gelukkig voor deze en sommige andere

Overzicht dagvlinders Skiheuvel Hoge Bergse Bos

Nederlandse naam	Aantal
Groot koolwitje	9
Klein koolwitje	6
Klein geaderd witje	11
Dagpauwoog	2
Landkaartje	7
Bont zandoogje	1
Dikkopje spec.	1

Overzicht dagvlinders Wiebertjes Hoge Bergse Bos

Nederlandse naam	Aantal
Groot koolwitje	11
Klein koolwitje	3
Klein geaderd witje	1
Dagpauwoog	5
Landkaartje	6
Kleine vos	4
Gehakkelde aurelia	2

Overzicht dagvlinders Koornmolengat Zevenhuizen

Nederlandse naam	Aantal
Groot koolwitje	2
Klein koolwitje	3
Klein geaderd witje	15
Dagpauwoog	8
Landkaartje	11
Gehakkelde aurelia	3
Bont zandoogje	2
Atalanta	5

vlinders is dit in ons werkgebied een massaal voorkomend kruid.

Voorkomen

Landelijk gaat het deze vlinder voor de wind. Het verspreidingskaartje van de Vlinderstichting in de periode 2000-2013 laat een grotendeels landdekkende presentie zien. Helaas ben ik er nu pas achter, dat de soort een algemene verschijning is in ons werkgebied. Waar een hittegolf al niet toe kan leiden!

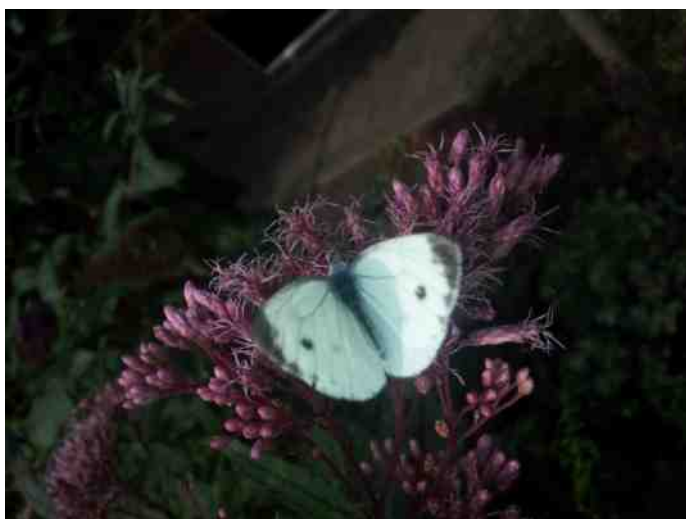
Atalanta op Koninginnekruid © Cor Noorman

Gehakkelde aurelia © Jan Mudde

Zomervorm van het Landkaartje © Cor Noorman

Groot koolwitje © Jan Mudde

Karakteristieke onderzijde van het Landkaartje © Cor Noorman

Kleine vos op Akkerdistel © Cor Noorman

Bont zandoojje op Kleefkruid © Cor Noorman

Ruimtelijke ontwikkelingen in de Noordrand.

Jaap van Lien

Soms lijkt het of er bij de overheid alleen maar plannen gemaakt worden. Uitvoering is een zaak van de heel lange adem: de molens draaien langzaam. Toch, als je maar lang genoeg meeloopt, merk je dat er wel degelijk wat gebeurt. Terugkijkend na twaalf jaar praten met diverse soorten overheden zie je dat ons werkgebied is veranderd. Dan heb ik het niet over huizen en bedrijfsterreinen maar over de hoeveelheid openbaar toegankelijk natuur- en recreatiegebied. Laat ik eens wat noemen.

Eerst maar de natuur rond de nieuwe **Willem Alexander roeibaan**. Een schitterend gebied! Wat kunnen we daar allemaal niet verwachten in de toekomst! De **Bleiswijkse Zoom-Noord** is ingericht, ook daar is de natuur volop bezig zich te ontwikkelen. **Park de Polder** in Bergschenhoek is klaar en kan met een zorgvuldig beheer tot een waardevol gebied uitgroeien. De **ZORO busbaan** langs de Landscheiding is op een zorgvuldige manier aangelegd, de Landscheiding is grotendeels in tact gebleven, de bus rijdt met succes en op verschillende plaatsen kan er natuurontwikkeling plaatsvinden waar we echt wat van verwachten. Aan het **Annie M.G. Schmidtpark** tussen Berkel en Bergschenhoek wordt hard gewerkt, het is vooral een publiekspark, toch zijn en komen er plekken waar de natuur haar gang kan gaan.

Rotta op de fiets bij smalste faunapassage in de Groenzoom © Jan Mudde

Tenslotte de **Groenzoom**, ik kom er nog op terug, maar het is in ieder geval duidelijk dat er ook daar letterlijk hard gewerkt wordt aan de realisatie van een gebied met veel aandacht voor natuur en ecologische verbindingen. Kunnen we al deze gebieden nu langzamerhand van ons lijstje schrappen? Dat bepaald niet!! Na het realiseren van de aanleg komt de hamvraag: hoe gaan de verschillende gebieden beheerd worden? De natuurontwikkeling moet op de voet gevolgd worden. Rotta Onderzoek krijgt er werk aan! We zullen er nog heel veel tijd in moeten steken, niet alleen door de beherende instanties te vertellen hoe er

beheerd moet worden maar ook door zelf aan de slag te gaan. Gelukkig hebben we kennis en menskracht in huis via onze werkgroep Rotta Natuur! Vrijwilligers zijn nog steeds welkom! Nu naar de realiteit van vandaag want er zijn nog steeds zaken die de aandacht vragen.

Faunapassage bij de Klapwijkse Knoop © Jaap van Lien

Eerst maar de **A13/A16**. Daarna volgen nog de Groenzoom en de Vlinderstrik. Zoals inmiddels duidelijk is geworden heeft de minister er voor gekozen om de aanleg van de nieuwe A13/A16 door te zetten. Verschillende lezers zullen als omwonende de brief van Rijkswaterstaat hebben ontvangen met als bijlage een weergave van het tracé zoals de minister en RWS dat voor ogen hebben. Gegeven het feit dat de snelweg er komt, ook al zijn wij daar als natuurbeschermingsorganisatie geen voorstander van, moet erkend worden dat de gekozen oplossingen niet allemaal ongunstig zijn. De mensen langs het tracé in Ommoord zullen de meeste hinder ondervinden. Daar zal alles uit de kast gehaald moeten worden om de overlast zoveel mogelijk te beperken. De passage door het Lage Bergse Bos in een tunnel op maaiveldniveau vergt een enorme ingreep in het bos maar dat zal op de lange duur grotendeels weer goed komen. Tussen de Bergweg Zuid en de HSL/Randstadrail wordt de snelweg ingepakt in geluidswallen. Er komt ook een brede ecologische verbinding vanuit het Schiebroekse Park over de snelweg naar de toekomstige Vlinderstrik. Vanaf de Ankie Verbeeck-Ohrlaan tot aan de A13 wordt de snelweg gecombineerd met de Doenkade. Dat scheelt ruimte. Hopelijk komt dat ten goede aan de Vlinderstrik. Veel zal afhangen van het OTB (Ontwerp Tracé Besluit) waar RWS nu verder aan gaat werken. Allerlei organisaties en belanghebbenden worden gevraagd om mee te denken. Ook onze vereniging is daarbij betrokken. Belangrijk aandachtspunt voor ons zijn de ecologische verbindingen tussen de gebieden die door de snelweg worden doorsneden. Daar zullen we aandacht voor blijven vragen!

GroenzoomBerkel/PijnackerRegelmatige fietsers onder ons, die af en toe het grensgebied tussen Berkel en Pijnacker verkennen, zal het niet ontgaan zijn dat er hard ge-

werkt wordt aan de infrastructuur van het gebied tussen de Klapwijkseweg en de Kleihoogt. Er worden brede watergangen gegraven, delen van het gebied verlaagd t.b.v. toekomstige rietvelden en kades aangelegd voor wandelen en fietspaden. In de Klapwijkse Knoop zijn watergangen verbreed en zijn er struiken en bomen aangeplant. Tussen de Middelweg en de Pastoor Verburghweg wordt er gewerkt aan de aanleg van nieuwe watergangen en vanaf de Pastoor Verburghweg is er heel recent langs de N 470 een nieuw fietspad richting Zoetermeer aangelegd. Het algemene beeld is dat de ontwikkeling nu echt op gang is gekomen. Het zal nog wel een paar jaar duren voordat alle inrichtingswerkzaamheden zijn afgerond maar wat zegt dat als je weet dat de eerste plannen voor de 'Groen Blauwe Slinger', waar de Groenzoom onderdeel van is, al in 1989 werden gepubliceerd. Met andere woorden: we zijn er bijna!

Centrale plas Groenzoom © Jan Mudde

De Vlinderstrik, een gebied tot slot waar nog geen spa voor in de grond is gestoken. Nog even voor de niet ingewijden: de Vlinderstrik tussen Berkel en Rodenrijs en Rotterdam is het gebied dat globaal wordt begrensd door de Doenkade in het oosten, de Rodenrijseweg in het westen, de Wildersekade in het noorden en de Oude Bovendijk in het zuiden. Kort geleden presenteerde de organisatie die zich bezighoudt met de plannen voor de Vlinderstrik een concept inrichtingsplan. Dat verschilde aanzienlijk met een eerder plan dat veel nadruk legde op een natte moerasachtige inrichting van het oostelijke deel langs de Doenkade. Juist die moerasachtige inrichting had te maken met de

ecologische verbinding door het rustige gedeelte van het toekomstige natuurpark. De angst voor de toename van ganzen en andere watervogels en daarmee de angst voor aanvaringen met vliegtuigen heeft er toe geleid dat er nu een plan ligt dat weliswaar duidelijk ruiger en natter is langs de oostkant dan aan de westkant maar dat er toch een stuk minder spectaculair uitziet. Dat neemt niet weg dat ook met de nu voorgestelde inrichting er nog steeds mogelijkheden zijn voor het ontwikkelen van een gebied met naast recreatieve ook belangrijke natuurwaarden.

PADDOCK

ALLROUND CATERING

Uw visie is onze uitdaging

* **CATERING:** broodjes, hapjes, salades en buffetten

* **PARTYRENT:** verhuur van taps, tafels, glaswerk etc.

* **PARTIJEN:** in onze zaal of op een door u gekozen locatie

Paddock Catering
Hoefweg 53 - 2665 CC Bleiswijk
010-5210331

www.paddockcatering.nl

Activiteitenkalender september tot en met december 2013

dag	datumtijd	locatie	activiteit	doelgroep	info/aanmelden bij
do	10:00-16:00	Trefpunt	wekelijks , werken bij het Trefpunt	Rotta Actief!	Jan Noppers
do	vanaf 09:00	op locatie	wekelijks , natuuronderhoud	Rotta Natuurwerk	Rien v.d. Vorm
za	12:00-16:00	Trefpunt	wekelijks , vrije inloop	openbaar	
sep.					
di	10 20:00-22:00	Trefpunt	bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	14 13:30-15:30	Trefpunt	Onderwerp volgt via Nieuwsflits	openbaar	Ad Somers
za	21 10:00-12:30	LBB	Natuurwandeling Lage Bergse Bos	openbaar	Aad Deurloo
za	21 13:30-15:30	Trefpunt	Vruchten en zaden op reis	Rotta Rangers	Gert Jansen
zo	22 09:00-17:00	n.t.b.	Rabo Sponsorfietstocht	openbaar	Aria v. Ballegoie
di	24 19:30-22:30	Trefpunt	Lezing Ellen Beckmann over vogels van Gambia	leden	Ad Somers
za	28 08:00-16:00	n.t.b.	Excursie Ankeveense Plassen	leden	Henk Zomer, Jan Kees Hoek
okt.					
di	1 19:00-22:30	Trefpunt	Info op website en Facebook	Jong Rotta	Jesse Keyzer
za	5 08:00-12:00	Lührs	Eurobirdwatch 2013, vogeltrektelling	openbaar	Chris van Rijswijk
za	5 09:00-14:00	KMG	Natuurwerk Koornmolengat	openbaar	Rien v.d. Vorm
za	5 12:30-15:30	Trefpunt	Eurobirdwatch 2013, napraten over vogeltrektelling	openbaar	Jan Mudde
di	8 20:00-22:00	Trefpunt	bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	19 13:30-15:30	Trefpunt	Paddenstoelen	Rotta Rangers	Gert Jansen
di	22 19:30-22:30	Trefpunt	Ledenavond Paddenstoelen van het Koornmolengat	leden	Rien v.d. Vorm
za	26 10:00-12:30	Land van Belofte	Natuurwandeling Land van Belofte	openbaar	Rien v.d. Vorm en Aad Deurloo
za	26 13:30-16:00	Trefpunt	Rottavaria paddenstoelen	openbaar	Cor Noorman en Frans Advokaat
wo	30 13:30-15:00	Trefpunt	Struinen	Rotta Kapoentjes	Gert Jansen
nov.					
za	2 09:00-15:00	Eendragtslandelijke natuurwerkdag	Eendragtspolder polder	openbaar	Rien v.d. Vorm
di	5 19:00-22:30	Trefpunt	broedvogels Wiebertjes en Hoeks moerasbos	Jong Rotta	Jesse Keyzer
za	9 13:00-15:30	Trefpunt	Onderwerp volgt via nieuwsflits	openbaar	Ad Somers
di	12 20:00-22:00	Trefpunt	bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	16 13:30-15:30	Trefpunt	Insectenhotel bouwen	Rotta Rangers	Gert Jansen
wo	20 20:00-21:00	Trefpunt	Rotta Onderzoek, Tellers- en inventarisatieavond	openbaar	Jesse Keyzer
za	23 10:00-12:30	Nesseweg	Natuurwandeling Nessebos en Zevenhuizerplas	openbaar	Aad Deurloo
di	26 19:30-22:30	Trefpunt	Ledenavond, Rotta Onderzoek voorlopige resultaten 2013	leden	Jan Mudde
za	30 07:30-17:30	n.t.b.	Landelijke dag Sovon, Nijmegen	Jong Rotta	Jesse Keyzer
za	30 08:00-16:00	n.t.b.	Ledenexcursie Moretusbossen	leden	Henk Zomer, Jan Kees Hoek
dec.					
di	3 19:00-22:30	Trefpunt	Braakballen pluizen	Jong Rotta	Jesse Keyzer
za	7 09:00-14:00	KMG	Natuurwerk Koornmolengat	openbaar	Rien v.d. Vorm
di	10 20:00-22:00	Trefpunt	bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	14 14:00-17:00	Trefpunt	Vrijwilligersdag	vrijwilligers	Ad Somers

Kijk ook op onze eigen Facebook-pagina, deze wordt vaak al live vanuit het veld gevoed met informatie en beeldmateriaal!! www.facebook.com/groups/383452185016915/ .

Toelichting activiteitenkalender

In de activiteitenkalender staan de activiteiten voor het komend kwartaal die bij het ter perse gaan van dit nummer bekend zijn. Kijk op de website voor de meest actuele informatie. Hebt u geen internet, of na het raadplegen van de website nog vragen? Neem dan contact op met de persoon die bij de activiteit vermeld staat.

Neem bij wandelingen en excursies altijd uw verrekijker mee. Eventueel is er een verrekijker te leen mits u dit tijdig aangeeft. Stem schoeisel en kleding af op het te bezoeken terrein en het weer. Bij deelname aan Rotta Actief! en Rotta Natuurwerk is het verstandig om vooraf even contact op te nemen om kleding en schoeisel af te stemmen op de te verrichtten werkzaamheden.

Bij auto-excursies rijden we zoveel mogelijk met elkaar mee. We streven er naar passagiers zo gelijk mogelijk te verdelen over de beschikbare auto's. Benzinekosten worden door alle inzittenden gedragen. Passagiers betalen per persoon € 0,10 per gereden kilometer, ongeacht het aantal inzittenden. Als iemand per se met de eigen auto wil rijden, en daardoor geen passagiers heeft, zijn de benzinekosten geheel voor eigen rekening. Chauffeurs die passagiers meenemen moeten een inzittendenverzekering hebben afgesloten. Consumpties en entreegelden zijn voor eigen rekening.

Doelgroepen

Openbaar	leden en niet-leden zijn van harte welkom, aanmelden niet nodig.
Ledenavond	alleen voor leden en donateurs, aanmelden niet nodig.
Cursus	alleen voor cursisten, dus vooraf aanmelden en betalen.
Rotta Onderzoek	inventariseerders en mensen met interesse voor onderzoek aan flora en fauna
Rotta Actief!	de werkploeg op donderdag, leden en niet-leden mogen meehelpen.
Rotta Natuurwerk	leden en niet-leden kunnen mee komen werken in de natuur, aanmelden niet nodig.
Rotta Varia	leden en niet-leden zijn van harte welkom, aanmelden niet nodig.
Rotta Kapoentjes	leden en niet-leden tussen 4 t/m 6 jaar zijn welkom, aanmelden vooraf noodzakelijk, vol is vol.
Rotta Rangers	leden en niet-leden tussen 7 t/m 12 jaar zijn welkom, aanmelden vooraf noodzakelijk, vol is vol.
Jong Rotta	leden en introducees vanaf 13 jaar zijn welkom, aanmelden niet nodig.
Wandeling	leden en niet-leden zijn welkom, aanmelden niet nodig.
Excursie	alleen leden, vooraf aanmelden, uiterlijk drie dagen voor de datum.
Weekend	alleen leden, vooraf aanmelden noodzakelijk, zie instructies bij weekend.

Locaties, informatie en aanmeld-adressen indien vooraf aanmelden nodig is

Afkorting	Plaats/gebied	Informatie bij	e-mailadres	Telefoon
BZ	Bleiswijkse Zoom	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
EDP	Eendragtspolder	Jan Mudde	jan.mudde@gmail.com	06 - 110 182 25
HBB	Hoge Bergse Bos	Aria van Ballegoie	ariavanballegoie@gmail.com	010 - 455 22 61
KMG	Koormolengat	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
LBB	Lage Bergse Bos	Rien van der Vorm	rienvandervorm@hetnet.nl	079 - 593 12 62
ZHP	Zevenhuizerplas	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
Rotta Actief!	Trefpunt Rotta	Jan Noppers	jannoppers@gmail.com	010 - 418 47 76
Rotta Kapoentjes	Trefpunt Rotta	Gert Jansen	jansen.gert@gmail.com	010 - 511 57 20
Rotta Rangers	Trefpunt Rotta	Gert Jansen	jansen.gert@gmail.com	010 - 511 57 20
Rotta Onderzoek	diverse locaties	Jesse Keyzer	jessekeyzer@gmail.com	06 - 385 953 04
Jong Rotta	Trefpunt Rotta	Jesse Keyzer	jessekeyzer@gmail.com	06 - 292 098 09
Rotta Varia	Trefpunt Rotta	Ad Somers	trefpuntbeheer@gmail.com	06 - 39 32 11 13
Rotta Natuurwerk	diverse locaties	Rien van der Vorm	rienvandervorm@hetnet.nl	079 - 593 12 62

Excursies en weekenden, informatie en aanmelden bij

Henk Zomer	h.zomer5@upcmail.nl	010 - 455 10 20
Jan Kees Hoek	j.k.hoek@versatel.nl	010 - 418 10 31

Vertrekpunten wandelingen, tenzij anders aangegeven

BZ	parkeerplaats bij restaurant 't Zeeltje, Kooilaan 3, 2665 KR Bleiswijk
EDP	parkeerplaats bij Zevenhuizerplas, Middelweg, Zevenhuizen
HBB	parkeerplaats Outdoor Valley, Hoeksekade 141, 2661 JL Bergschenhoek of Trefpunt Rotta
KMG	brug over de Hennipsloot bij restaurant De Roerdomp, Tweemanspolder 12, 2761 ED Zevenhuizen
LBB	bij restaurant 't Hoekse Hout, Bergse Bosdreef 6, 2661 GN Bergschenhoek
ZHP	bij restaurant De Strandgaper, Strandweg 1, 2761 DM Zevenhuizen

Kijk voor de meest actuele stand van zaken altijd op de website! <http://www.rotta-natuur.nl/agenda>

Actueel Rotta-nieuws

Het meest actuele Rotta-nieuws vindt u op de website www.rotta-natuur.nl, bij het tabblad "agenda". Hier is ook verdere informatie over de activiteiten te vinden. Even de activiteit aanklikken in de agenda en u weet alles wat u weten moet!

Indien onbestelbaar retour: Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

MB 57 Huis kraai © Chris van Rijswijk

MB 58 Sijs © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

MB 57 Dit betreft een bonte kraai. Ten minste dat denk ik als ik snel naar deze vogel kijk. Als ik nog een keer kijk, dan vind ik het toch een rare bonte kraai. Is het er wel één? Nee, het betreft een huiskraai! De huiskraai is een vreemde eend in de Nederlandse bijt en een nieuwkomer, waarschijnlijk meegereisd met een schip. Dat doet deze soort wel vaker. Oorspronkelijk komen huiskraaien voor in India. Sinds 1994 verblijven twee huiskraaien in Hoek van Holland. Deze kregen diverse jongen en inmiddels zijn het er ruim twintig. Ook is er waarschijnlijk nog wel eens een vogel bijgekomen via een schip. Niet iedereen is blij met de komst van deze kraaien. Kwade tongen beweren dat deze vogels weleens voor overlast kunnen gaan zorgen of andere vogels kunnen verdringen. Het is nu aan de rechter om over de toekomst van deze vogels te beslissen. Oh ja, hoe kunnen we de huiskraai herkennen? Het betreft een slanke en langgerekte kraai, met een grijze nek en hals.

MB58 Deze vogel is een mannetjessijs. Eigenlijk is deze vogel gemakkelijk te herkennen aan het geel groene uiterlijk van de vogel met zwaar getekende donkere onderdelen. De donkere kopkap en donkere keel wijzen op een mannetje, bij een vrouwtje ontbreken deze kenmerken. Ook de puntige snavel wijst op een sijs. De sijs is een algemene wintervogel in Nederland en een zeldzame broedvogel. Bedankt voor alle inzendingen.

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Vanaf deze Mystery Bird is de competitie voor de twee waardebonnen gestart. Deze worden voor het eerst in maart 2014 tijdens de ledenvergadering uitgereikt. Zie pagina 14 voor meer informatie. Succes...Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl

MB 59 © Chris van Rijswijk

MB 60 © Chris van Rijswijk